

Peršalimas

Simptomai

Peršalimas yra dažniausia infekcinė liga išsivysčiusiame pasaulyje. Peršalimą sukelia grupė virusų, vadinamų rinovirusais. Liga pasireiškia įvairiais viršutinių kvėpavimo takų sindromais. Visi kartu simptomai paprastai vadinami peršalimu arba sloga.

Inkubacinis periodas yra nuo vienos dienos iki keturių dienų. Iš pradžių dažnai būna vienos srities, pavyzdžiui, ryklės, simptomų, bet liga greitai progresuoja ir per 48 val. diagnozė tampa aiški. Simptomų atsiranda dėl nosies gleivinės uždegimo ir paburkimo. Jie būna nuo dviejų iki keturių dienų, jeigu neprisideda komplikacijų. Būdingi šie simptomai:

- Vandeningos nosies išskyros.
- Čiaudulys.
- Užsikimšusi nosis.
- Užsikimšę prienosiniai ančiai, todėl atsiranda veido skausmas.
- Ašarojimas.

- Gerklės skausmas, sausas erzinantis kosulys.
- Karščiavimas – ryškus vaikams ir retas suaugusiesiems.
- Pūlingos nosies išskyros (vėlesnėje ligos stadijoje).
- Energijos stoka.

Peršalimas sukelia gerai žinomus simptomus – čiaudulį ir išskyras iš nosies. Šie simptomai yra organizmo imuninės sistemos atsako į virusus apraiška.

Šis nosies vaizdas būdingas lėtiniam rinitui. Tai yra nosies gleivinės uždegimas, jį dažnai sukelia peršalimas.

Diagnozė

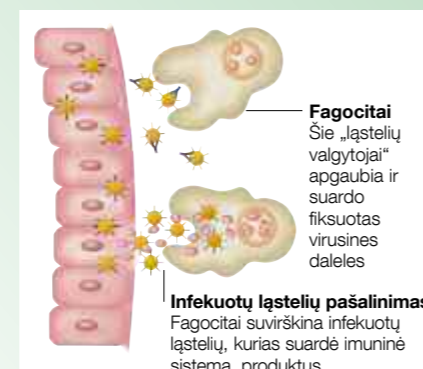
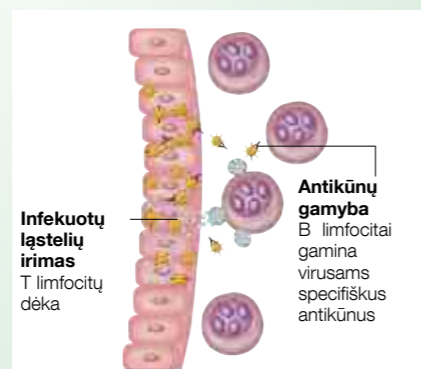
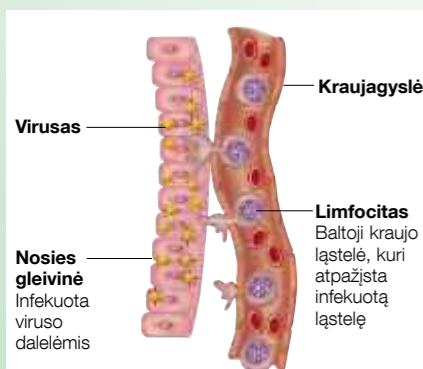
Diagnozė nustatoma remiantis klinikiniais simptomais. Peršalimas paprastai būna susijęs su viršutinių kvėpavimo takų, pavyzdžiui, nosies, akių (ašarinio nosies latako), ryklės ir krūtinės infekcija, pasireiškiančia žiočių (esančių tarp burnos ir ryklės) uždegimu, dirginimu ir skausmingu kosuliu (tracheitu) ar bronchitu.

Vienas iš peršalimo simptomų yra žiočių, esančių gerklės užpakalinėje sienoje, uždegimas. Tai galima pamatyti apžiūrint gerklę su šviesos šaltiniu.

Diagnozei patvirtinti laboratoriniai tyrimai nebūtinai, nes žinoma, kad nosies išskyrose bus įvairių rinovirusų rūšių.

Dauguma peršalimo atvejų yra nekomplikuoti ir po tam tikro laiko savaime praeina. Tačiau kartais liga gali komplikuotis antrine bakterine infekcija, tuomet gali prasidėti sinusitas, vidurinės ausies uždegimas ir apatinių kvėpavimo takų infekcija. Tuomet šeimos gydytojas gali paimti mėginį tyrimams.

Kaip organizmas kovoja su peršalimą sukėlusia infekcija

Virusai plinta lašiniu būdu, prasiskverbia į gerklės ir nosies gleivinę ir čia replikuojasi. Kraujagyslemis atkeliauja baltosios kraujo ląstelės, sukelia tinimą ir skysčių sekreciją (išskyras iš nosies).

Imuninė sistema su infekcija kovoja dviem būdais. Gaminami antikūnai, kurie neutralizuoja virusų daleles. Kitos baltųjų kraujo ląstelių rūšys atpažįsta ir suardo infekuotas ląsteles.

Fagocitai, dar viena baltųjų kraujo ląstelių rūšių, gali praryti ir suardyti ir virusus, prikibusius prie antikūnų, ir infekuotas ląsteles, ir jų produktus. Peršalimo simptomai greitai susilpnės.

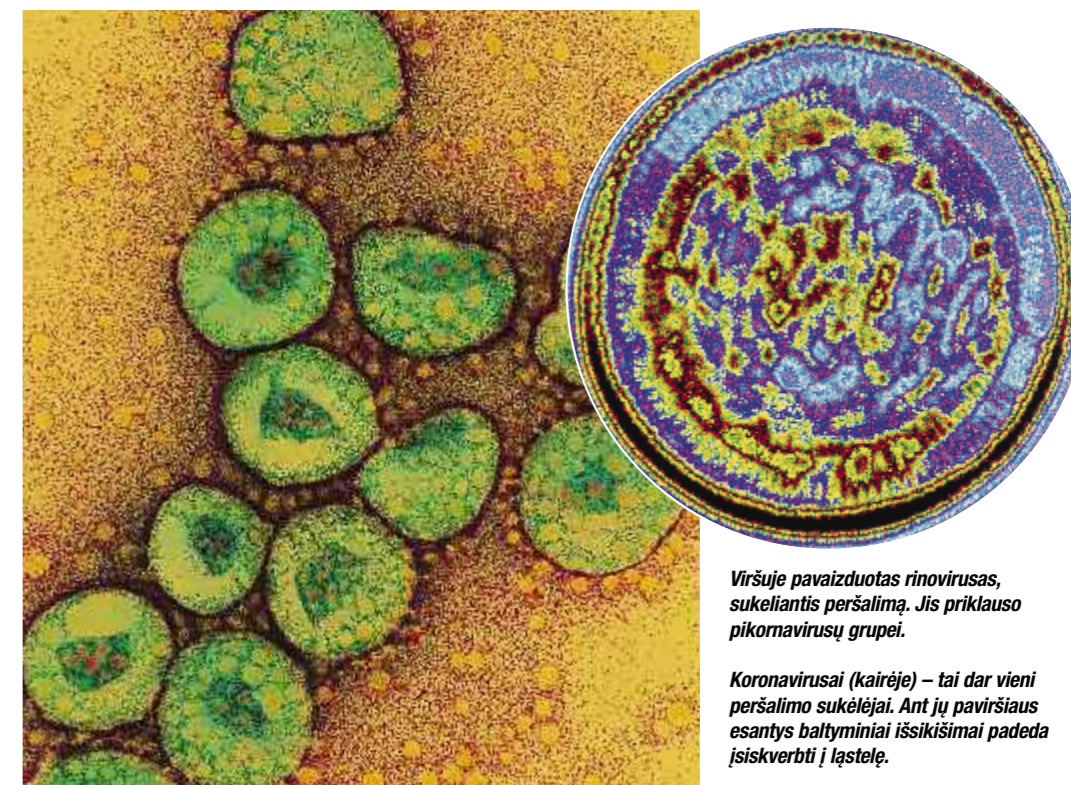
Priežastys

Slogą ir peršalimą su karščiavimu gali sukelti viena iš kelių žemiau išvardytų virusų grupių:

- Rinovirusai.
- Adenovirusai.
- Koronavirusai.
- Paragripo virusai.
- Echovirusai.
- Respiraciniai sincitiniai virusai.
- Koksakio A virusai.
- Gripo A ir B virusai.

Infekcija iš nosies ir gerklės plinta lašiniu būdu, taip pat kontakto būdu per odą, kai, pavyzdžiui, pirštais, užterštais nosies išskyromis, liečiama burna ar nosis. Taigi kosulys, čiaudulys ir tiesioginis kontaktas su užsikrėtusiu žmogumi lengvai perduos infekciją.

Imunitetas, persirgus peršalimu, esti labai trumpas, nes virusų paprastai į kraują nepatenka, nėra bendro antigeno, prieš kurį organizmas galėtų formuoti imuninį atsaką.

Viruje pavaizduotas rinovirusas, sukkeliantis peršalimą. Jis priklauso pikornavirusų grupei.

Koronavirusai (kairėje) – tai dar vieni peršalimo sukėlėjai. Ant jų paviršiaus esantys baltyminiai išsikišimai padeda įsikverbti į ląstelę.

Profilaktika

Buvo tvirtinama, kad didelės vitamino C (askorbo rūgšties) dozės gali apsaugoti nuo peršalimo. Tačiau šiam teiginiui trūksta mokslinių įrodymų.

Peršalimas toks dažnas, kad infekcijos sunku išvengti. Alternatyvioji ar papildomoji medicina siūlo infekcijos profilaktikos būdus, bet jie nėra patvirtinti tyrimais. Buvo rekomenduojama nuolat vartoti dideles askorbo rūgšties (vitamino C) dozes, tačiau nėra mokslinių įrodymų, patvirtinančių, kad tai apsaugo nuo peršalimo.

Su amžiumi peršalimo ligomis sergama rečiau, jos dažnesnės kūdikiams ir vaikams. Buvo sukurta įvairių vakcinų nuo peršalimo, tačiau dar neįmanoma skiepijant apsaugoti žmones nuo peršalimo.

Prognozė

Vaikui pasikartojantis peršalimas didina vidurinės ausies uždegimo tikimybę. Nuotraukoje - trūkęs būgnelis ir dėl to atsiradusios išskyros iš ausies.

Peršalimas yra nesunki liga, jos sukeliama nemalonūs pojūčiai trunka nuo dviejų iki šešių dienų. Jeigu prisideda antrinė infekcija, liga gali trukti ilgiau. Tokie simptomai kaip gerklės, krūtinės skausmas, kosulys paprastai praeina savaime.

Jeigu vaikas peršala šešis ir daugiau kartų per metus, tai jis labiau linkęs sirgti antrine infekcija, pavyzdžiui, vidurinės ausies uždegimu (otitis media).

Peršalimas paprastai praeina be specifinio gydymo. Antibiotikais gydoma tik antrinė infekcija. Ją neturėtų būti skiriama profilaktiškai.

Sergamumas

Išsivysčiusiame pasaulyje sloga yra dažniausia ligos forma, o dėl peršalimo praleidžiama daug darbo dienų, todėl socialinės ir ekonominės pasekmės yra gana ryškios.

Žmogus vidutiniškai per 75 metus daugiau kaip 200 kartų serga peršalimo ligomis, kurios trunka nuo dviejų iki šešių dienų. Visame pasaulyje daugybė atliktų tyrimų nerado tinkamų ligos profilaktikos, taip pat ligos sunkumą ir paplitimą mažinančių priemonių.

Gydymas

Buvo mėginama skirti vaistus, pasižymincius antivirsinium veikimu, bet jie yra brangūs, o peršalimas paprastai trunka tik iki keturių dienų, todėl ši praktika nepriėjo.

Šiuo metu vieninteliai naudingi peršalimo gydymo būdai yra tie, kurie palengvina simptomus. Pavyzdžiui, pastilės gali numalšinti gerklės skausmą.

